

ВПЛИВ СТАТІ ПЛОДА НА ВІДТВОРНУ ЗДАТНІСТЬ КОРІВ ГОЛШТИНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ ПОРОДИ

**В.З. ТРОХИМЕНКО, здобувач*, В.І. ШЕРЕМЕТА, доктор
сільськогосподарських наук, професор**

Доведено, що у корів голштинської чорно-рябої породи тривалість тільності та відтворна здатність не залежать від статі плода. У разі тривалості тільності 281–290 днів народжується вірогідно більше на 32,9% бугайців, ніж теличок.

Стать плода, індекс осіменіння, заплідненість, тривалість тільності, сервіс-період.

Тривалість тільності в практиці тваринництва має важливе економічне значення, оскільки визначає ритмічність виробництва продукції, ріст і розвиток приплоду та подальшу відтворну здатність тварин. Тому дослідження чинників, від яких у корів залежить термін плодоношення, актуальні.

Під тривалістю тільності розуміють період, що проходить із моменту запліднення яйцеклітини до настання родів. У практиці початком тільності тварин, звичайно, вважають день останнього осіменіння. Утробний розвиток запрограмований у геномі клітин, тому його тривалість у різних

* Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор В.І. Шеремета.

тварин зумовлена їхньою спадковістю. Деякою мірою він корелює з масою тіла дорослих особин [1, 2].

Залежно від годівлі, утримання та інших умов час виношування плода може бути трохи коротшим або довшим. Експериментально доведено, що при достатній і збалансованій годівлі плодношення у корів подовжується на кілька днів, а жива маса телят при народженні збільшується [5].

Перша тільність, як правило, довша від повторної. У старих самок, а також при хронічних хворобах тільність триває довше. В одноплідних тварин у разі двійнят і трійнят роди настають, звичайно, раніше [2, 3].

Тварини пізньоспілих порід виношують плоди трохи довше, ніж скороспілих того самого виду. Жіночий приплід в одноплідних тварин виношується дещо коротший час, ніж чоловічий. Дуже великий плід народжується раніше порівняно з нормальним розвитком [4].

Отже, у корів тривалість тільності зумовлює значна кількість чинників і залежить вона від генотипу, породи, кількості плодів, пори року, статі плода та інших факторів. Велике практичне значення має визначення залежності тривалості тільності від статі плода та вплив її на наступну відтворну здатність корів, оскільки дасть змогу прогнозувати й розробляти способи її регулювання.

Мета дослідження полягала у визначенні впливу статі приплоду на майбутню відтворну здатність корів голштинської черно-рябої породи.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проводили в ПСП "Саверці" Попільнянського району Житомирської області на коровах голштинської черно-рябої породи. Усіх корів, які телилися в 2005 році, за терміном тільності розподілили на класи з класовим проміжком у десять днів, а також на дві групи залежно від статі приплоду. Біометрично одержані дані опрацьовували за допомогою програми Excel.

Утримання корів – стійлово-вигульне. Молочна продуктивність становила 4625 кг. У середньому одній корові згодовували 36 ц к. од. Осіменяли ректоцервікальним і маночервікальним способами.

Результати досліджень. Аналіз таблиці 1 показав, що у корів із тривалістю тільності 271–280 днів теличок народжувалося більше на 8,4%, ніж бугайців. При подовженні тільності на десять днів телят чоловічої статі було вірогідно більше на 32,9%, ніж теличок. Термін плодношення двійнят у корів (n=5) виявився коротшим порівняно з терміном у тварин з одним плодом і тривав 261–270 днів. Мертвонароджених телят було 5,3% їхньої загальної кількості, мали місце також аборти у корів (4,5%).

1. Стать новонароджених телят залежно від тривалості тільності

Тривалість тільності, днів	Телички		Бугайці	
	п	%	п	%
261–270	17	58,6±13,31	16	55,2±12,43
271–280	111	54,4±4,73	94	46±5,14
281–290	51	33,6±7,09	101	66,5±4,69**
291–300	4	50	4	50
301–310	1	50	1	50

** P<0,01

Порівняльний аналіз відтворної здатності корів, які виношували плоди різної статі, свідчить, що вірогідної й суттєвої різниці між ними не спостерігається. У корів цієї вибірки досить значна варіабельність ознак відтворної здатності, за винятком тривалості тільності (табл. 2). Ці ознаки мають симетричний розподіл, оскільки їхні коефіцієнти мінливості не перевищують 50%.

2. Вплив статі плода на наступну відтворну здатність корів

Показник	Телички, n=184		Бугайці, n=215	
	M±m	C _v , %	M±m	C _v , %
Тривалість тільності, днів	277,5±1,41	2,2	279,4±1,44	2,3
Сервіс-період, днів	72,4±3,29	49,1	68,4±3,17	43,9
Заплідненість після першого осіменіння, %	53,8±3,67		57,7±3,36	
Індекс осіменіння	1,64±0,19	50,6	1,54±0,17	47,54
Термін від отелення до першого осіменіння, днів	53,2±6,07	49,7	52,3±5,11	42,6

Відтворна здатність корів може із віком змінюватися. Крім того, кожне наступне отелення, спричиняючи певні морфобіохімічні зміни в їхньому організмі, може опосередковано впливати на показники репродуктивної функції. Для з'ясування цих питань визначили ознаки відтворної здатності корів після кожного отелення. Як видно з даних таблиці 3, тривалість тільності, сервіс-період, індекс осіменіння не залежать від статі приплоду який народжується у різновікових корів, оскільки їхні величини змінюються в межах похибки.

У корів-первісток ознаки відтворної здатності були найкращими, а у тварин після другого, четвертого отелень і більше – найгіршими. Отже, відтворна здатність корів зумовлена їхнім віком незалежно від статі приплоду.

У подальшому для розробки способів коригування тривалості тільності корів з урахуванням статі плода необхідно в згаданому ПСП проаналізувати відтворну здатність залежно від генотипу плода.

Висновки

У корів голштинської чорно-рябї породи тривалість тільності та відтворна здатність не залежать від статі плода. За тривалості тільності 281–290 днів народжується вірогідно більше на 32,9% бугайців, ніж теличок.

Список літератури

1. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / В.А.Яблонський, С.П.Хомин, Г.М.Калиновський та ін. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 256 с.
2. Грищенко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства. – Х.: Прапор, 2003. – 112 с.
3. Калиновский Г.М., Ревунец А.С. Влияние условий содержания коров в зоне Чернобыльской аварии на течение беременности, родов и состояние новорожденных // II междунар. конф. «Проблемы сельскохозяйственной радиозологии десять лет спустя после аварии на Чернобыльской АЭС»: Тез. докл. – Житомир, 1996. – С. 162–165.

3. Відтворна здатність корів залежно від статі плода та порядкового номера отелення

Показник	Отелення							
	перше		друге		третє		четверте і більше	
	телячки	бугайці	телячки	бугайці	телячки	бугайці	телячки	бугайці
Кількість тварин, голів	31	58	42	33	54	63	54	60
Тривалість тільності, днів	276,16±1,6	280,9±1,44	277,29±1,0	278,76±1,06	278,26±1,45	278,38±1,49	277,48±1,54	279,17±1,55
Сервіс-період, днів	54,94±5,05	54,6±4,26	92,43±9,57	82,82±8,94	71,19±8,10	68,0±6,51	68,44±7,04	74,0±6,97
Заплідненість після першого осіменіння, %	64,5±8,6	70,7±6,0	57,1±7,6	48,5±8,7	53,7±6,8	53,9±6,3	46,2±6,8	55,0±6,4
Індекс осіменіння	1,42±0,14	1,34±0,13	1,69±0,24	1,85±0,24	1,65±0,18	1,57±0,16	1,72±0,19	1,53±0,16
Термін до першого осіменіння, днів	43,97±4,33	46,1±4,04	71,81±7,81	60,6±6,52	48,59±5,11	50,5±4,36	49,00±4,83	56,1±5,55

4. Ревунець А С. Вплив адсорбентів на перебіг тільності, отелення і післяотельного періоду у корів в зоні радіактивного забруднення: Дис. ... канд. вет наук: 16.00.07. – К., 2004. – 182 с.

5. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – К.: Мета, 2002. – 159 с.

Доказано, что у коров голштинской черно-пестрой породы продолжительность стельности и воспроизводительная способность не зависят от пола плода. В случае продолжительности стельности 281–290 дней рождается достоверно больше на 32,9% бычков, чем телок.

Пол плода, индекс осеменения, оплодотворенность, продолжительность стельности, сервис-период.

In the article is described, that the cows pregnancy and reproductive function of Holstein black and white breed cows does not depend or sex of fetus. In case of gestation length with the limits of 281-290 more by 32.9% male-sex calf than female-sex calf.

Sex of fetus, insemination index, rate of fertility, length of gestation, service-period.